

ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

генерал-майор “22” В.В. БАЛАБІН
2013 р.

ПРОГРАМА
комплексного державного екзамену
курсантів четвертого курсу Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Напрямок підготовки: 6.030104 Політологія

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника Військового
інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка з
навчальної роботи

полковник

“18”

В.Л. КИРИК
2013 р.

Розглянута та ухвалена на засіданні
Вченої ради Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Протокол № 3 від 21.11 2013 р.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вивчення навчальних дисциплін комплексного державного екзамену має за мету:

озброїти майбутніх офіцерів знаннями в галузі інформаційно-пропагандистського забезпечення життєдіяльності військ і сформувати уміння та навички практичної діяльності офіцера-політолога щодо виховання особового складу підрозділу в різних умовах обстановки мирного та воєнного часу;

формувати навички та вміння діяльності офіцера-вихователя щодо виховання особового складу підрозділу в умовах мирного та воєнного часу.

сформувати у майбутніх офіцерів сучасне уявлення про воєнну політологію як важливу складову політології взагалі, її об'єкт, предмет і її функції, систему знань про війну і мир, воєнні конфлікти, місце і роль воєнної сили в міжнародних відносинах, національну безпеку і воєнну безпеку, як найважливішу її складову; змісту воєнної політики держави, воєнної доктрини, воєнної організації суспільства, місця в ній збройних сил, про зв'язок армії і політики.

У результаті вивчення дисциплін курсанти повинні

знати:

– сутність, зміст і соціально-політичний характер війни і миру, шляхи відвернення війни у сучасних умовах;

– сутність і структуру національної безпеки держави, основні положення Концепції національної безпеки України, засоби підтримання на належному рівні воєнної безпеки;

– зміст і сутність воєнної політики держави і воєнної доктрини як її теоретичної основи, особливості воєнної доктрини України;

– структуру воєнної організації, місце і роль Збройних Сил в системі воєнної організації, особливості будівництва й розвитку Збройних Сил України, їх якісні характеристики;

– сутність, структуру і методологічні засади оцінки воєнно-політичної обстановки.

– загальні положення інформаційно-пропагандистського забезпечення діяльності військ;

– теоретичні та методичні основи інформаційно-пропагандистського забезпечення в Збройних силах України;

– структуру та систему інформаційно-пропагандистського забезпечення в Збройних Силах України;

– організацію методичку інформаційно-пропагандистського забезпечення в системі морально-психологічного забезпечення бойових дій військ;

– форми та методи інформаційно-пропагандистського забезпечення повсякденної діяльності військ;

– теоретичні та методичні основи виховної роботи в Збройних силах України;

- психолого-педагогічні основи організації та проведення занять з воєнно-ідеологічної підготовки;
- організаційну структуру Збройних Сил України, озброєння і бойову техніку видів Збройних Сил;
- організацію, озброєння і тактику дій підрозділів, частин і з'єднань армій іноземних держав, їх слабкі і сильні сторони;
- основні положення з організації, ведення, забезпечення бойових дій, бойове застосування підрозділів, частин та з'єднань;
- основи організації і тактики дій підрозділів, частин та з'єднань родів військ.

Уміти:

- аналізувати факти, явища і процеси соціальної дійсності, міжнародних і воєнно-політичних відносин, воєнно-політичної обстановки;
- професійно застосовувати отримані знання під час виконання службових обов'язків, у навчанні і вихованні підлеглих;
- самостійно шукати та переробляти соціально-політичну і воєнно-політичну інформацію і вміло використовувати її у процесі служби та повсякденної життєдіяльності.
- планувати та організовувати інформаційно-пропагандистське забезпечення повсякденної діяльності;
- організовувати та проводити різноманітні інформаційно-пропагандистські заходи;
- організовувати та проводити заняття з воєнно-ідеологічної підготовки з усіма категоріями військовослужбовців, їх програмно-методичне забезпечення;
- здійснювати інформаційно-пропагандистське забезпечення діяльності особового складу підрозділу в різноманітних умовах;
- організації та проведення інформаційно-пропагандистського забезпечення основних видів бою;
- використовувати сучасні інформаційні технології в ППЗ частин та розробляти практичні рекомендації щодо їх ефективного застосування;
- формувати у військовослужбовців загальнолюдські цінності, високоморальні гуманні норми поведінки у взаєминах з товаришами по службі, розвивати національну гідність і гордість, культуру міжнаціональних відносин, патріотизм, готовність захищати українську державу і народ України;
- здійснювати вивчення та задоволення духовних потреб військовослужбовців і членів їхніх сімей;
- забезпечувати необхідні умови для відродження і росту національної свідомості і самосвідомості у військовослужбовців;
- організовувати та проводити заходи за напрямками виховної роботи, здійснювати інформаційно-пропагандистське забезпечення повсякденної та бойової діяльності;
- аналізувати стан військової дисципліни та дисциплінарної практики та приймати відповідні заходи щодо її зміцнення;
- планувати виховну роботу у підрозділі;

- організовувати та проводити заняття з воєнно-ідеологічної підготовки та індивідуально-виховну роботу;
- формувати моральні цінності та якості захисника Батьківщини;
- забезпечувати необхідні умови росту національної свідомості і самосвідомості у військовослужбовців;
- організовувати бойові дії підрозділів та управляти ними в різних видах бою;
- проводити заняття з тактичної підготовки.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

навчальної дисципліни “ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ- ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Інформаційно-комунікативні процеси в частинах, їх сутність, зміст, основні категорії та структура. Значення інформаційно-комунікативного процесу у повсякденній життєдіяльності частин. Умови ефективного використання військово-соціальної інформації в інформативних процесах та завданнях органів з гуманітарних питань щодо їх забезпечення у частинах. Загальна характеристика процесів обміну інформацією та комунікації у Збройних Силах України. Роль і місце офіцера політолога в інформаційно-комунікативних процесах. Шляхи ефективного використання інформації в інформаційно-пропагандистському забезпеченні частин. Завдання органів з гуманітарних питань щодо підвищення ефективності інформаційно-комунікативних процесів у військових колективах. Інформаційні технології та основи їх застосування в інформаційно-пропагандистському забезпеченні Збройних Сил України. Пропаганда як комунікативний процес, її сутність та зміст. Основи пропагандистського впливу та пропагандистського аналізу. Особливості пропагандистської роботи з особовим складом військ в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення Збройних Сил України.

Сучасні інформаційні технології та їх роль в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення військ. Проблеми інформації українського суспільства та його Збройних Сил. Інформаційні технології як основа процесу інформатизації, їх сутність та зміст. Загальна характеристика основних складових сучасних інформаційних технологій та їх можливості щодо використання в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Необхідність в утриманні Збройних сил на сучасному етапі розвитку людства. Різновиди систем комплектування Збройних сил. Особливості розуміння сутності процесу підготовки воїнів. Визначення суб'єкту та об'єкту

інформаційно-пропагандистського забезпечення. Структура органів інформаційно-пропагандистського забезпечення у складі управлінь відділів, відділень по роботі з особовим складом Збройних сил України.

Характеристика змісту, принципів, методів і форм інформаційно-пропагандистського забезпечення воїнів армій іноземних держав.

Сутність та задачі інформаційно-пропагандистського забезпечення. Структурні компоненти інформаційно-пропагандистського забезпечення. Взаємозв'язок цілей і результатів інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців.

Мета і завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців та їх співвідношення. Зміст і організація інформаційно-пропагандистського забезпечення у військових підрозділах і частинах.

Основні напрямки інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців Збройних сил України. Закономірності і принципи виховання військовослужбовців.

Основна мета інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців.

Змістовний компонент інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців Збройних сил України.

Сутність та загальна характеристика методів інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців.

Контроль і оцінка результатів інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців.

Форми, методи та засоби інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Наочна агітація як засіб доведення та засвоєння інформації. Сутність та основні форми наочної агітації. Особливості організації і сприйняття наочної агітації. Методика оформлення та використання основних форм наочної агітації в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення частин.

Сучасні форми, методи і засоби інформаційно-пропагандистського забезпечення та шляхи підвищення ефективності їх застосування в частині.

Пропагандистська майстерність офіцера-політолога.

Офіцер-політолог як організатор і методист інформаційно-пропагандистського забезпечення у частині.

Інформаційно-пропагандистська діяльність військових закладів культури, її сутність, зміст, форми та засоби. Соціально-психологічні особливості інформаційно-пропагандистської діяльності військових закладів культури. Технічні засоби виховання та поліграфії в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення частин. Основні види технічних засобів інформації, технічних засобів виховання і поліграфії та їх технічні можливості щодо використання в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Роль і місце державних та військових засобів масової інформації у доведенні військово-соціальної інформації о особового складу.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ МИРНОГО ЧАСУ

Роль і місце інформаційно-пропагандистського забезпечення в системі виховної роботи. Мета, основні напрямки та завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення. Вимоги керівних документів з питань планування та організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України. Загальна характеристика системи інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців Збройних сил України.

Вимоги щодо організації і проведення інформаційно-пропагандистського забезпечення військовослужбовців в Збройних сил України на сучасному етапі їх розвитку.

Система планування та організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України. Методика планування та організації інформаційно-пропагандистського забезпечення в частині.

Організація взаємодії з державними органами, суспільно-політичними та громадськими організаціями. Організація взаємодії органів з по роботі з особовим складом з засобами масової інформації в інтересах інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Врахування суспільно-політичних і соціальних процесів в суспільному житті та воєнної політики держави і завдань, які стоять перед підрозділами та частинами в організації і проведенні інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу.

Участь командирів, громадських та державних організацій у інформаційно-пропагандистському забезпеченні військовослужбовців.

Аналіз ефективності заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення на свідомість і поведінку військовослужбовців. Вивчення та розповсюдження передового досвіду інформаційно-пропагандистського забезпечення в Збройних силах України.

Методика роботи офіцера-політолога.

Методика організації військово-патріотичного виховання особового складу. Мета, зміст, основні завдання, форми та методи військово-патріотичного виховання особового складу Збройних Сил України.

Сутність та зміст поняття службової та соціальної адаптації.

Етапи вступу до посади. Вивчення об'єктів, умов підвищення і удосконалення бойової та мобілізаційної готовності, навчання і виховання військовослужбовців.

Вивчення морально-психологічної атмосфери (стану) у військових колективах в умовах повсякденної діяльності особового складу, соціально-політичної та релігійної обстановки в районі дислокації.

Вимоги щодо організації інформаційно-пропагандистського забезпечення в підрозділі. Організація пропаганди як комплекс заходів, які проводяться для досягнення поставленої мети: планування, підготовка і проведення заходів,

підбір, підготовка виконавців, контроль за терміном і ефективністю виконання, аналіз та оцінка результатів проведених заходів.

Види планування та форми планів інформаційно-пропагандистського забезпечення в підрозділі. Організація виконання планів інформаційно-пропагандистського забезпечення. Аналіз та оцінка ефективності пропагандистських заходів.

Діяльність офіцера-політолога щодо організації воєнно-ідеологічної підготовки.

Мета, зміст та головні завдання гуманітарної підготовки та інформаційного забезпечення особового складу Збройних сил України. Значення гуманітарної підготовки в формуванні у військовослужбовців національно-державницької свідомості, гуманітарного світогляду й особистих якостей, необхідних для військової служби.

Система воєнно-ідеологічної підготовки. Вимоги керівних документів щодо основних форм воєнно-ідеологічної підготовки, комплектування груп, підбір керівників груп, ресурс часу, періодичність, тривалість, методи проведення занять, зміст наказу щодо організації та проведенню воєнно-ідеологічної підготовки на навчальний рік, організація теоретичної і методичної підготовки керівників груп та їх помічників, контроль і перевірка стану воєнно-ідеологічної підготовки, якості проведення занять, організація підсумкової (інспекторської) перевірки.

Методика планування, підготовки та проведення заняття з воєнно-ідеологічної підготовки.

Використання активних методів навчання в ході воєнно-ідеологічної підготовки

Діяльність офіцера-політолога щодо організації інформування.

Сутність, мета, головні завдання, методи і форми інформаційного забезпечення особового складу. Вимоги керівних документів щодо порядку та періодичності інформування, комплексний підхід до інформаційного забезпечення особового складу підрозділу.

Організація інформаційного забезпечення особового складу частин і підрозділів. Мета, зміст та основні завдання інформаційного забезпечення особового складу Збройних Сил України. Основні форми інформаційного забезпечення та методика їх проведення. Завдання органів по роботі з особовим складом по плануванню, організації воєнно-ідеологічної підготовки та інформаційного забезпечення особового складу.

Діяльність офіцера-політолога щодо організації культурно-виховної та просвітницької роботи.

Методика проведення культурно-виховної роботи та організації дозвілля. Вимоги Міністра оборони України щодо організації та проведення культурно-виховної, просвітницької роботи та організації дозвілля. Планування культурно-виховної роботи та організації дозвілля. Основні форми, методи та засоби її проведення. Складання планів проведення вихідних (святкових) днів та окремих заходів. Наочне оформлення запланованих заходів. Методика

підготовки та проведення Години українознавства, тематичного вечору, кіновечору, спортивно-масового заходу, вікторини тощо.

Значення польового вишколу для підвищення рівня бойової і мобілізаційної готовності військ. Формування якостей воїна-захисника в процесі активної діяльності. Вплив змісту, способів, організації діяльності та ставлення людини до неї на формування якостей особистості. Єдність навчання та виховання. Виховання високих морально-бойових якостей в процесі бойової підготовки. Навчати війська тому, що необхідно на війні – основний принцип бойової підготовки. Основні методи, прийоми, способи, форми та засоби морально-психологічного забезпечення занять з бойової підготовки.

Зміст, основні напрями та завдання, форми та методи ПЗ зміцнення військової дисципліни та вирішення завдань служби військ в частині.

Інформаційно-пропагандистське забезпечення занять з бойової підготовки.

Мета, завдання та зміст інформаційно-пропагандистського забезпечення занять з бойової підготовки. Взаємозв'язок тактичної, вогневої з технічною, спеціальною, фізичною і стройовою та іншими видами підготовки військовослужбовців.

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення занять з бойової підготовки особового складу.

Планування, форми, методи та засоби проведення інформаційно-пропагандистського забезпечення навчань і польових виходів органами по роботі з особовим складом, безпосередньо заступником командира по роботі з особовим складом. Шляхи та засоби досягнення безперервності; дієвості і ефективності морально-психологічного забезпечення бойової підготовки особового складу підрозділів і частин.

Інформаційно-пропагандистське забезпечення служби військ.

Поняття служби військ, та складові. Психолого-педагогічна характеристика складових служби військ. Мета, задачі, принципи, методи та засоби морально-психологічного забезпечення бойового чергування. Психологічні умови забезпечення якісного несення бойового чергування.

Морально-психологічні особливості завдань служби військ та їх зміст. Вимоги до удосконалення та підвищення служби військ на сучасному етапі.

Зміст і головна мета морально-психологічного забезпечення виконання завдань служби військ. Завдання та службові обов'язки командирів, офіцерів виховних структур по організації та проведенню забезпечення.

Контроль, аналіз та оцінка ефективності інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Проблеми інформаційно-пропагандистського забезпечення: виконання завдань служби військ та шляхи їх подолання на сучасному етапі

Методика організації інформаційно-пропагандистського забезпечення вартової служби.

Зміст і головна мета щодо інформаційно-пропагандистського забезпечення виконання завдань вартової служби.

Методика роботи офіцера-політолога в ході підготовки особового складу до несення внутрішньої, вартової і гарнізонної служб. Особливості забезпечення в процесі несення служби.

Сутність бойової та мобілізаційної готовності військ. Вимоги щодо подальшого підвищення бойової та мобілізаційної готовності військ на сучасному етапі розвитку Збройних сил України.

Інформаційно-пропагандистське забезпечення як один із основних видів забезпечення бойової та мобілізаційної готовності. Зміст та структура інформаційно-пропагандистського забезпечення, його основні елементи.

Основні напрямки, задачі та організація інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової та мобілізаційної готовності військ.

Сутність, зміст та особливості інформаційно-пропагандистського забезпечення і приведення військ до різних ступенів бойової готовності, відмобілізування та бойового згуртування підрозділів і частин.

Планування морально-психологічного забезпечення бойової та мобілізаційної готовності.

Вимоги до інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової та мобілізаційної готовності. Види планів та їх основний зміст. Матеріальне забезпечення інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової та мобілізаційної готовності. Обладнання інформаційно-довідкових центрів, бібліотечок, комплектування офіцерських сумок для офіцерів по роботі з особовим складом.

Методика аналізу, оцінки та прогнозування суспільно-політичної, економічної, релігійної обстановки в регіонах дислокації військ.

Діяльність органів по роботі з особовим складом по організації інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової та мобілізаційної готовності, бойової та мобілізаційної підготовки. Методика організації та проведення основних заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової та мобілізаційної підготовки частин.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В БОЙОВИХ УМОВАХ

Інформаційно-пропагандистське забезпечення відмобілізування. Мета, завдання і напрямки зосередження основних зусиль при розгортанні підрозділу (частини). Форми і методи інформаційно-пропагандистського забезпечення відмобілізування.

Завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення, що покладаються на офіцерів органів по роботі з особовим складом при відмобілізуванні. Послідовність виховної роботи при розгортанні підрозділу.

Інформаційно-пропагандистське забезпечення бойового злагодження

Сутність бойового злагодження. Задачі, основні показники, етапи, терміни та порядок проведення інформаційно-пропагандистського забезпечення бойового злагодження підрозділу (військової частини). Порядок організації інформаційно-пропагандистського забезпечення бойового

злагодження підрозділу (військової частини). Методи, форми, принципи та інформаційно-пропагандистського забезпечення бойового злагодження.

Основні напрямки, задачі та організація інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової та мобілізаційної готовності військ.

Сутність, зміст та особливості інформаційно-пропагандистського забезпечення і приведення військ до різних ступенів бойової готовності.

Відпрацювання документів планування інформаційно-пропагандистського забезпечення бойової готовності.

Методика інформаційно-пропагандистського забезпечення в період відмобілізування та бойового злагодження.

Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення та його послідовність при проведенні відмобілізування та бойового злагодження.

Основні завдання та етапи бойового злагодження. Час і порядок його проведення. Особливості, сутність і зміст планування інформаційно-пропагандистського забезпечення бойового злагодження. Напрямки зосередження основних зусиль, форми та методи інформаційно-пропагандистського забезпечення бойового злагодження. Складання документів планування інформаційно-пропагандистського забезпечення відмобілізування та бойового злагодження: розподіл офіцерів, план інформаційно-пропагандистського забезпечення відмобілізування та бойового злагодження, розрахунків забезпечення технічними засобами та періодичними виданнями тощо.

Сутність та зміст інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та ведення бойових дій військ. Основні напрямки і завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та ведення бойових дій. Організація і управління інформаційно-пропагандистським забезпеченням в системі морально-психологічного забезпечення підготовки та ведення бойових дій військ. Методика планування та організації інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та ведення бойових дій військ.

Інформаційно-пропагандистське забезпечення приведення військ в різні ступені бойової готовності. Методика аналізу та оцінки морально-психологічної обстановки та соціально-економічних умов в районі відмобілізування та приведення частин в бойову готовність. Організація роботи довідково-інформаційних пунктів та центрів. Методика відпрацювання документів. Сили і засоби інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Методика аналізу, оцінки та прогнозування морально-психологічної обстановки в районах ведення бойових дій, на ТВД. Методика відпрацювання бойових документів. Зміст, основні форми та методи інформаційного забезпечення особового складу військ (сил) в бойових умовах. Порядок забезпечення військ центральними і військовими періодичними виданнями.

Основи організації взаємодії в інтересах інформаційно-пропагандистського забезпечення бойових дій. Методика використання засобів масової інформації в інтересах інформаційно-пропагандистського забезпечення. Система захисту інформаційного простору, її сутність та зміст.

Основи організації захисту особового складу військ (сил) від інформаційно-психологічного впливу противника.

Актуальність інформаційно-пропагандистського забезпечення діяльності військ в бойових умовах. Сутність та основні напрямки інформаційно-пропагандистського забезпечення. Структура та елементи інформаційно-пропагандистського забезпечення. Мета та головні завдання інформаційної, виховної роботи, загальної, спеціальної та цільової психологічної підготовки, соціально-правової та культурно-виховної роботи, протидії інформаційно-психологічному впливу противника, його морально-психологічного подавлення.

Планування інформаційно-пропагандистського забезпечення та його особливості. Рішення командира на бойові дії - основа планування інформаційно-пропагандистського забезпечення.

Сутність, задачі та зміст протидії морального і психологічного впливу противника. Сили та засоби психологічних операцій. Досвід ведення психологічних операцій в сучасних локальних конфліктах. Принципи, методи, форми та засоби протидії. Виявлення сил і засобів психологічних операцій противника, їх бойових можливостей, порядку використання, характеру і спрямованості інформаційно-психологічного впливу, його мети і можливих наслідків. Розробка пропозицій командирів щодо організації протидії впливу противника. Організація залучення для цього сил і засобів розвідки, РЕБ, артилерії, авіації.

Заходи взаємодії з органами управління державної влади для вирішення завдань протидії. Планування протидії морально-психологічного впливу противника. Складання інструкцій та пам'яток особовому та командному складу.

Організація проведення інформаційного впливу на війська та населення противника.

Сутність, мета та завдання морально-психологічного впливу на війська та населення противника. Основні об'єкти впливу та порядок його здійснення. Досвід сучасних локальних конфліктів щодо організації психологічного впливу на війська та населення противника дружніх та нейтральних країн.

Інформаційно-пропагандистське забезпечення наступу і оборонних дій.

Морально-психологічні особливості наступального бою. Завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення наступу.

Форми і методи організації виховної роботи в підрозділах щодо здійснення заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення, формування і зміцнення морально-психологічної готовності особового складу до наступу. Морально-психологічні особливості оборони. Основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення оборонного бою підрозділів.

Заходи виховної, інформаційної, культурно-виховної, соціально-правової роботи, психологічного забезпечення маршу, організації протидії інформаційно-психологічному впливу противника.

Заходи, форми і методи роботи під час підготовки до бою.

Основні особливості маршу. Завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення маршу в умовах зустрічного бою.

Форма та зміст документів по плануванню інформаційно-пропагандистського забезпечення. Заходи інформаційної, виховної, соціально-правової роботи, загальної, спеціальної психологічної підготовки; засоби протидії інформаційно-психологічному впливу противника; організація культурно-виховної роботи.

Розпорядження командира (начальника) як основа організації інформаційно-пропагандистського забезпечення дій підрозділу. Порядок роботи офіцера-політолога з отриманням задачі. Уточнення задачі підрозділу, розрахунок часу. Визначення першочергових заходів, головних напрямків та об'єктів інформаційно-пропагандистського впливу. Розробка пропозицій командирові на прийняття рішення для підготовки до бою. Оформлення документів. Визначення змісту, методів та форм необхідних заходів. Звітність про проведену роботу.

Досвід організації інформаційно-пропагандистського забезпечення бойових дій армій іноземних держав в сучасних локальних війнах та збройних конфліктах. Сутність, зміст, основні завдання, форми, методи та засоби інформаційно-пропагандистського забезпечення бойових дій військ армій іноземних держав в сучасних локальних війнах та збройних конфліктах. Зміст, основні завдання, та особливості форм і методів інформаційно-пропагандистського забезпечення бойових дій в ході антитерористичних операцій. Особливості використання ЗМІ у збройних конфліктах сучасності. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії та системи їх здійснення в сучасних локальних війнах та збройних конфліктах.

Зміст, основні завдання інформаційно-пропагандистських акцій в локальних війнах та збройних конфліктах сучасності. Основні форми та методи інформаційно-пропагандистського впливу в локальних війнах сучасності. Сили і засоби інформаційно-психологічного впливу в арміях іноземних держав та їх характеристики. Теоретичні та методологічні основи сценаріїв інформаційного впливу. Проблеми захисту від масових інформаційних операцій.

Проблеми міжнародної безпеки і міжнародні миротворчі операції. Участь України в миротворчих операціях. Нормативно-правова база участі України в міжнародних миротворчих операціях. Досвід участі частин (підрозділів) ЗС України в миротворчих операціях.

Мета, зміст, основні завдання інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та дій частин (підрозділів) ЗС України в миротворчих операціях.

Методика планування та організації інформаційно-пропагандистського забезпечення в ході підготовки та дій частин (підрозділів) ЗС України в миротворчих операціях. Організація управління інформаційно-пропагандистським забезпеченням в ході підготовки та дій частин (підрозділів) ЗС України в миротворчих операціях.

Форми та засоби інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та дій частин (підрозділів) ЗС України в миротворчих операціях.

Сутність та зміст інформаційно-пропагандистського забезпечення дотримання норм міжнародного гуманітарного права в ході виконання завдань миротворчих операцій.

Особливості проведення заходів дій частин (підрозділів) ЗС України в миротворчих операціях. Основні методи виконання завдань миротворчих операцій та особливості їх застосування.

Сили та засоби миротворчих операцій їх характеристики та методика застосування.

Організація взаємодії в ході миротворчих операцій в інтересах виконання завдань.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ВОЄННА ПОЛІТОЛОГІЯ”

РОЗДІЛ 1. ВОЄННА ПОЛІТОЛОГІЯ ЯК НАУКА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АНАЛІЗ

Виникнення воєнної політології як науки та навчальної дисципліни та її місце в системі політичних наук. Історія формування та визначення воєнної політології. Воєнна сфера життєдіяльності суспільства в її взаємозв'язку з політикою як об'єкт воєнної політології. Предмет воєнної політології як науки. Категорії воєнної політології. Функції і завдання воєнної політології. Світоглядна функція воєнної політології. Гносеологічна, аксіологічна і прогностична функція воєнної політології, і їх характеристика. Основні завдання воєнної політології: аналіз розвитку воєнно-політичної думки; політологічний аналіз проблем війни і миру; розкриття особливостей сучасних війн і воєнних конфліктів; дослідження воєнної політики сучасних держав, місця і ролі армії в її проведенні, розробка методологічних засад дослідження воєнних доктрин, воєнно-політичної обстановки, прогнозування динаміки її розвитку.

Аналіз поглядів на походження і причин війн. Уявлення про війну мислителів Стародавнього Світу, Нового і Новітнього Часу. Сучасні концепції походження і причин війн: природного походження війн (психологічна, біологічна, геополітична, економічна та ін.); соціально-політичного детермінізму війн; технічного детермінізму війн; плюралістичні теорії походження війн; марксистсько-ленінська теорія про соціальну природу та причини війн.

Війна і політика. Сутність та соціально-політичний характер війни. Уявлення про взаємозв'язок війни і політики на різних етапах розвитку людства.

Внесок Гегеля, Клаузевіца і Леніна в усвідомлення зв'язку війни і політики, як суттєвої риси війни. Сучасні підходи до тлумачення сутності війни. Визначення війни як особливого стану суспільства, що веде озброєну

боротьбу в ім'я досягнення певних політичних цілей. Соціально-політичний характер війни та його вплив на історичний розвиток.

Особливості політологічного дослідження воєнних конфліктів.

Визначення воєнного конфлікту. Сутність в функціональне призначення воєнного конфлікту. Війна і воєнний конфлікт: загальні риси і відмінності. Можливості впливу воєнних конфліктів на політику держав-учасниць і інших держав. Особливості сучасних воєнних конфліктів: можливість ескалації воєнних дій до найвищих рівнів, різні рівні зіткнень з боку агресора і жертви агресії, наростання жорстокості боротьби під час конфліктів та ін.

Мир як суспільно-політичне явище, шляхи його збереження та зміцнення у сучасних умовах.

Характеристика поглядів на мир мислителів минулого. Сучасні уявлення про мир. Мир як стан суспільства, для якого характерні відносини між народом та державами, що виключають озброєну боротьбу, як засіб досягнення політичних цілей. Сутність і соціально-політичний характер миру, та його рівні. Шляхи забезпечення миру. Сучасні моделі усунення із життя суспільства насилля. Концепція без'ядерного ненасильницького миру та шляхи його досягнення.

Система міждержавних відносин і фактор сили. Баланс сил і політика сили. Сила як постійно діючий чинник міжнародних відносин. Система міжнародних відносин і особливості її функціонування і розвитку. Стійкий баланс сил, як умова існування системи міжнародних відносин. Політика сили, як сукупність ідеологічних та організаційних заходів держави, що спрямовані на досягнення гегемонії в системі міжнародних відносин на різних рівнях. Основні методи дії сили: метод переконань, метод примусу, метод придушування. Структурні елементи зовнішньополітичної сили держави та шляхи її дії.

Воєнна сила як важливіша складова зовнішньополітичної сили держави.

Воєнна сила і воєнна могутність. Воєнна сила як засіб політики. Озброєне насилля як крайня форма дії воєнної сили. Основні форми озброєного насилля та їхня характеристика. Приховані форми озброєного насилля. Структура воєнної сили. Збройні сили як основний елемент воєнної сили держави. Основні функції воєнної сили в системі міждержавних відносин.

РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ

Національна безпека, її сутність і структура. Поняття національної безпеки. Безпека особистості, безпека суспільства і безпека держави як основоположні підсистеми національної безпеки. Класифікація національних інтересів. Життєво важливі інтереси України у сучасних умовах. Внутрішня і зовнішня безпека і їх співвідношення. Важливі складники національної безпеки.

Концепція національної безпеки України.

Необхідність розробки Концепції Національної безпеки та її структура. Визначення національної безпеки. Принципи забезпечення національної безпеки та їхня характеристика. Визначення національних інтересів України.

Пріоритетні національні інтереси. Можливі загрози національній безпеці в політичній, економічній, соціальній, економічній, військовій науково-технологічній і інформаційній сферах життєдіяльності суспільства. Основні напрямки державної політики національної безпеки. Система забезпечення національної безпеки України, її правові основи і функції.

Військова безпека в системі національної безпеки.

Військова безпека - важливіший елемент національної безпеки. Визначення військової безпеки. Внутрішній і зовнішній виміри військової безпеки. Військова безпека і військово-політична обстановка. Військово-політична стабільність як важливіший показник системи військово-політичних відносин. Шляхи і засоби забезпечення військово-політичної стабільності. Військова безпека і військово-політичне положення країни, характер її взаємодії з іншими країнами в військово-політичній сфері. Військові і невійськові засоби забезпечення військової безпеки та їх співвідношення.

Військова безпека і обороноздатність.

Поняття обороноздатності. Військова могутність як один з основних елементів обороноздатності. Економічний, науковий, соціально-політичний, духовний і військовий потенціали як складові військової могутності як фактора обороноздатності. Формування системи міжнародної, регіональної та двобічної безпеки у сучасних умовах. Обороноздатність і внутрішня складова військової безпеки.

Становлення і розвиток міжнародного гуманітарного права, регулювання перших війн й збройних конфліктів нормами бойової моралі. Зіткнення гуманістичних парадигм ведення війн в Європі в різні періоди історичного розвитку.

Міжнародне гуманітарне право, право війни, право запобігання конфліктам як синонімічні назви першої галузі в історії становлення міжнародного права, назви комплекс політичних і юридичних норм, які покликані захищати людину в умовах озброєної боротьби. Сучасні збройні конфлікти як об'єкт дії міжнародного гуманітарного права. Роль і значення України в додержанні норм МГП. Миротворчі операції як елемент виконання певних норм МГП. Структура збройного конфлікту з огляду на можливість її гуманітарної моральної й правової регуляції. Сучасні тенденції появи нових елементів структури конфлікту: зони безпеки, миротворчі сили, масові біженці.

Комбатанти і некомбатанти, їхній статус під час ведення бойових дій та знаходження в полоні. Цивільні особи, медичний та духовний персонал. Характеристика основних міжнародних документів. Діяльність міжнародних організацій та їх значення в дотриманні норм МГП.

Сутність і зміст військової політики держави. Взаємозв'язок політики і військової політики. Визначення військової політики. Специфіка військової політики. Структура військової політики: суб'єкти військової політики; об'єкти військової політики; цілі військової політики; засоби досягнення військово-політичних цілей. Механізм функціонування та розвитку військової політики. Військово-політичні відносини як базовий компонент військової політики. Внутрішні і зовнішні військово-політичні відносини і їх вплив на військову політику держави. Військово-

політичні інститути суспільства. Воєнно-політична діяльність. Воєнно-політичні ідеї та погляди. Види воєнної політики сучасних держав.

Воєнна доктрина як теоретична основа воєнної політики. Поняття воєнної доктрини та її основні завдання. Соціально-політична і воєнно-технічна сторони воєнної доктрини та їх співвідношення. Сучасні підходи до визначення структури воєнної доктрини. Трансформація воєнних доктрин під впливом реалій сьогодення. Воєнні доктрини і необхідність запобігання війн.

Зміст і особливості воєнної доктрини України на відвернення війни та підтримання міжнародного миру і безпеки. Єдність у воєнній доктрині України воєнно-політичного, воєнно-технічного і воєнно-економічного аспектів. Зміст воєнно-політичного аспекту воєнної доктрини: визначення політичних цілей, політичних засобів, суб'єктів воєнно-політичного керівництва, політичних принципів. Зміст воєнно-технічного і воєнно-економічного аспектів воєнної доктрини. Стан забезпечення реалізації положень воєнної доктрини в суспільно-політичній практиці.

Воєнна організація як засіб забезпечення воєнної безпеки держави. Генезис і розвиток воєнної організації. Визначення воєнної організації у сучасній політологічній літературі. Структура воєнної організації держави. Керівна підсистема та її елементи. Реалізуюча підсистема як основа воєнної організації, її структура. Підсистема забезпечення життєдіяльності і функціонування. Нормативно-правове поле функціонування і розвитку воєнної організації. Воєнна організація держави і воєнна організація суспільства. Фактори що впливають на розвиток воєнної організації суспільства. Особливості воєнної організації України.

Армія як головний елемент воєнної організації. Виникнення і етапи розвитку армії як соціально-політичного інституту. Визначення армії та її сутність. Признаки армії. Характеристика основних підходів до класифікації армій. Основні типи сучасних армій. Класифікація армій за формами: постійна регулярна армія і нерегулярне військо тимчасового призначення; кадрова армія, професійна армія, масова армія воєнного часу. Загальний аналіз сучасних армій. Збройні сили України.

Армія і політика. Основні соціально-політичні концепції місця та ролі армії у суспільстві. Обґрунтування взаємозв'язку армії і політики. Необґрунтованість вимог деполітизації армії. Обумовленість ролі армії в політичній організації суспільства сукупністю воєнно-політичних функцій, нею виконуються. Різні підходи щодо визначення функцій армії у суспільстві. Функції армії щодо запобігання світової війни. Зовнішні і внутрішні функції армії. Ціннісний підхід до аналізу ролі армії у суспільстві. Функції армії в кризових ситуаціях.

Армія і суспільство в умовах демократичних політичних систем. Два вектори взаємовпливу армії і суспільства: вплив демократичного суспільства на армію і вплив армії на соціальні процеси у суспільстві. Демократичний суспільний контроль над збройними силами. Сучасні моделі цивільного контролю над армією: американська модель, німецька модель. Умови перетворення армії на конструктивний фактор соціально-політичного розвитку:

формування належної політичної свідомості особового складу; ставлення держави до підготовки нації до оборони країни; активна і цілеспрямована виховна робота з особовим складом Збройних сил. Особливості державного впливу на виховний процес в арміях деяких країн. Виховна робота в Збройних силах України.

РОЗДІЛ 3. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ВОЄННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ

Воєнно-політична обстановка як певний стан воєнно-політичних відносин. Воєнно-політичні відносини як результат реалізації воєнної політики, як система взаємозв'язків і взаємодій між державами, соціальними спільнотами і воєнними організаціями. Сутність воєнно-політичної обстановки як діалектична єдність політичного і воєнного аспектів. Змістовні компоненти воєнно-політичної обстановки. Визначення воєнно-політичної обстановки. Залежність воєнно-політичної обстановки від типів воєнно-політичних відносин.

Методологія оцінки воєнно-політичної обстановки. Аналіз, оцінка і прогнозування - триєдине завдання дослідження воєнно-політичної обстановки. Потреби та інтереси прогресивного розвитку суспільства як вищий критерій оцінки воєнно-політичної обстановки. Воєнна небезпека і воєнна загроза, їх загальні риси і відмінності. Воєнна загроза як вищий етап розвитку воєнної небезпеки.

Рівні та алгоритми оцінки воєнно-політичної обстановки. Глобальний, регіональний і локальний рівні оцінки воєнно-політичної обстановки. Характеристика основних проблем кожного з цих рівнів, на які повинно бути спрямоване дослідження. Основні фактори, що детермінують воєнно-політичну обстановку та їх взаємозв'язок. Алгоритм аналізу та оцінки воєнно-політичної обстановки. Методи аналізу та оцінки воєнно-політичної обстановки.

Прогнозування воєнно-політичної обстановки, його мета, сутність і структура. Прогнозування воєнно-політичної обстановки як наукове обґрунтування передбачення її розвитку на всіх рівнях. Мета і сутність прогнозування воєнно-політичної обстановки для формування воєнної політики держав, для розвитку воєнної науки. Основи прогнозування і результати прогнозування. Роль системного підходу в прогнозуванні. Обмеженість прогнозування воєнно-політичної обстановки. Основні типи прогнозів. Методика прогнозування воєнно-політичної обстановки.

Конституція держави як основа для функціонування воєнної організації суспільства та її складових. Президент України як Верховний головнокомандувач Збройними силами держави, забезпечує державну незалежність і правозаступництво держави, очолює Раду національної безпеки.

Функції, повноваження Ради національної безпеки та її структура. Порядок діяльності та впровадження конституційних основ обороноздатності країни Радою національної безпеки. Верховна Рада України як вищий

законодавчий орган та її повноваження стосовно забезпечення національної безпеки і оборони держави.

Кабінет міністрів як виконавчий та забезпечуючий орган. Повноваження Кабінету міністрів стосовно забезпечення національної безпеки.

Місцеві державні адміністрації їх роль і значення в дотриманні конституційних положень по забезпеченню діяльності воєнної організації.

Воєнно-політичні відносини, як головний об'єкт воєнної політики держави (держав). Тісний зв'язок політичних воєнно-політичних соціальних і економічних відносин. Система воєнно-політичних відносин як специфічна сфера політичних відносин складі елементів політичної системи суспільства. Сутність, закономірності, зміст, випадковості, умови і тенденції становлення та розвитку воєнно-політичних відносин. Основні ознаки воєнно-політичних відносин: їх суспільно-історична обумовленість появою держав і воєнних організацій; їх яскраво виражена державна спрямованість; їх прояв в діяльності по практичному досягненні цілей держави, в тому числі з застосуванням збройного насильства.

Воєнно-політичні відносини як цілісна система. Структура воєнно-політичних відносин. Внутрішні та зовнішні воєнно-політичні відносини. Умови функціонування воєнно-політичних відносин. Тенденції розвитку воєнно-політичних відносин в Україні. Сучасний стан в розвитку воєнно-політичних відносин.

Військова могутність держави як системне утворення. Сутність та зміст військової могутності держави. Елементи військової могутності та їх характеристика. Функціонування військової могутності в різних типах політичних систем та політичних режимів.

Основні складові військової могутності державні. Військовий потенціал і військова могутність-співвідношення і протиріччя понять.

Реалізація військової могутності в мирних і воєнних умовах. Реальні потенційні та прогнозовані елементи військової могутності. Розвиток демократії та плюралізму як протиріччя в розвитку військової могутності.

Проблеми реалізації військової могутності в міжнародних та міждержавних відносинах. Стабільність держави як основа зміцнення військової могутності країни.

Стан та перспективи розвитку військової могутності України в сучасних умовах. Тенденції та закономірності розвитку військової могутності.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ”

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Зміст, структура й методика вивчення курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами, що вивчаються.

Загальна характеристика системи виховної роботи в Збройних Силах України. Сутність, мета та завдання виховної роботи з особовим складом. Органи по роботі з особовим складом. Загальна характеристика системи виховної роботи в Збройних Силах України.

Сучасний стан проблем виховної роботи у Збройних Силах України. Соціально-психологічні чинники життєдіяльності особового складу в підрозділі.

Завдання виховної роботи щодо оптимізації ЗСУ в нових умовах життєдіяльності. Шляхи розв'язання сучасних проблем виховної роботи в Збройних Силах України. Особливості роботи з персоналом в арміях зарубіжних країн.

Форми, методи та засоби виховної роботи. Методи виховної роботи та їх використання в роботі з особовим складом підрозділу

Методика планування виховної роботи в Збройних Силах України. Принципи планування виховної роботи в ЗСУ. Методика планування виховної роботи в підрозділі.

Офіцер як суб'єкт навчально-виховного процесу в підрозділі. Напрямки роботи офіцера у виховній роботі з підлеглими. Сутність і зміст індивідуально-виховної роботи. Методи індивідуально-виховної роботи. Методика індивідуально-виховної роботи в підрозділі

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ І ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Організація правового виховання в Збройних Силах України. Сутність правового виховання в Збройних Силах України. Завдання правового виховання в Збройних Силах України. Види правової відповідальності військовослужбовців. Кримінальна відповідальність за військові злочини. Матеріальна відповідальність військовослужбовців. Адміністративна відповідальність військовослужбовців.

Сутність гуманітарної та соціальної політики держави. Гуманітарна та соціальна політика в Збройних Силах України. Концепція гуманітарного та соціального розвитку в Збройних Силах України. Сутність демократичного цивільного контролю над військовою організацією й правоохоронними органами держави.

Військово-соціальна робота як важлива складова діяльності органів виховної та соціально-психологічної роботи в Збройних Силах України.

Сутність військово-соціальної роботи. Напрямки військово-соціальної роботи у ЗСУ. Забезпечення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. Моніторинг соціальних проблем, матеріальних і духовних потреб військовослужбовців. Організація контролю щодо доведення до військовослужбовців визначених законами соціальних пільг, прав та допомог.

Організація та проведення військово-соціологічних досліджень в Збройних Силах України. Військово-соціологічне дослідження як впливовий інструмент військово-соціальної роботи. Організація й проведення військово-соціологічного дослідження.

РОЗДІЛ 3. МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВСЯКДЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ

Організація виховної роботи в підрозділі щодо зміцнення військової дисципліни. Соціально-психологічні основи військової дисципліни. Психологічна характеристика військової дисципліни. Соціально-психологічні чинники стану військової дисципліни в підрозділі.

Система роботи командного складу щодо зміцнення військової дисципліни та профілактики правопорушень. Системність як визначальний чинник ефективності роботи щодо зміцнення військової дисципліни в підрозділі.

Методика роботи командного складу щодо зміцнення військової дисципліни та профілактики правопорушень. Методика профілактики правопорушень. Методика аналізу стану військової дисципліни в підрозділі. Методика підведення підсумків стану військової дисципліни в підрозділі. Роль і місце індивідуально-виховної роботи в зміцненні військової дисципліни та профілактиці правопорушень

Морально-психологічне забезпечення занять із бойової підготовки. Роль, місце й сутність морально-психологічного забезпечення бойової підготовки. Основні напрямки, методи та засоби проведення морально-психологічного забезпечення бойової підготовки.

Морально-психологічне забезпечення виконання завдань вогневої підготовки. Морально-психологічне забезпечення в період підготовки до проведення стрільб. Морально-психологічне забезпечення в період проведення стрільб

Планування заходів морально-психологічного забезпечення бойової підготовки. Методика організації морально-психологічного забезпечення бойової підготовки.

Морально-психологічне забезпечення бойового чергування та служби військ. Морально-психологічне забезпечення бойового чергування. Зміст і завдання виховної роботи в організації внутрішньої служби. Завдання виховної роботи в процесі несення гарнізонної служби.

Організація виховної роботи в процесі несення вартової служби. Психологічний аналіз діяльності військовослужбовця під час несення вартової служби. Зміст і завдання виховної роботи під час виконання завдань вартової

служби. Методика організації та проведення морально-психологічного забезпечення вартової служби.

РОЗДІЛ 4. МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ В БОЙОВИХ УМОВАХ

Морально-психологічне забезпечення в бойових умовах. Сутність, мета та зміст морально-психологічного забезпечення під час бойових дій. Основні напрямки морально-психологічного забезпечення дій особового складу підрозділу за бойових обставин.

Досвід морально-психологічного забезпечення бойових дій. Психологічні війни та операції як складові морально-психологічного забезпечення в арміях сучасних зарубіжних країн.

Психологічна підготовка особового складу підрозділу до бойових дій. Особливості сучасної війни та їх вплив на психіку військовослужбовця. Мета, зміст й етапи психологічної підготовки особового складу підрозділу до бойових дій.

Методика планування й організації морально-психологічного забезпечення бойових дій особового складу підрозділу заступником командира підрозділу по роботі з особовим складом. Методика роботи заступника командира підрозділу по роботі з особовим складом щодо протидії морального та психологічного впливу противника

Організація проведення морально-психологічного впливу на війська та населення противника. Організація й методика морально-психологічного забезпечення основних видів бою. Морально-психологічне забезпечення наступу й оборонних дій. Морально-психологічне забезпечення маршу та зустрічного бою

Морально-психологічне забезпечення підготовки миротворчих підрозділів і персоналу в ЗСУ. Завдання миротворчих підрозділів згідно з міжнародними зобов'язаннями України. Досвід діагностики та корекції психологічних наслідків участі військовослужбовців у бойових діях.

РОЗДІЛ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Актуальні проблеми виховної роботи Збройних Сил України на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України. Перспективи соціального та гуманітарного розвитку Збройних Сил України. Підвищення вимог до рівня професіоналізму як визначального напрямку оптимізації виховної та соціально-психологічної роботи у військах.

Особливості організації та проведення військово-соціальної роботи на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України. Завдання виховної роботи в умовах комплектування Збройних Сил України за контрактом.

Проблема взаємодії Збройних Сил України з арміями зарубіжних країн в питаннях морально-психологічного забезпечення діяльності військ. Сучасні інформаційні технології і проблема формування позитивного іміджу Збройних Сил України в країні та світі. Проблема взаємодії Збройних Сил України з арміями зарубіжних країн в питаннях інформаційно-пропагандистське забезпечення.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ТАКТИКА”

ТЕМА 1. ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Основні положення Воєнної доктрини. Призначення, організація і склад ЗС України. Призначення і склад видів ЗС України. Основи сучасного загальновійськового бою. Сутність, характерні риси і вимоги до сучасного загальновійськового бою. Сили і засоби сучасного бою.

ТЕМА 2. ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ

Організація, озброєння і бойова техніка механізованих підрозділів. Тактико-технічні характеристики основних зразків озброєння і бойової техніки. Основи бойового застосування механізованих підрозділів (відділення, взвод) в обороні. Загальні положення. Побудова оборони механізованого відділення, взводу. Ведення оборонного бою механізованим відділенням (танком), взводом. Основи бойового застосування механізованих підрозділів (відділення, взвод) в наступі. Загальні положення наступу. Бойовий порядок взводу в наступі. Взвод, відділення, танк в наступі. Порядок нанесення тактичної обстановки на робочу карту. Вивчення умовних позначень для нанесення тактичної обстановки на робочу карту.

ТЕМА 3. ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ

Бойові документи з управління військами. Види бойових документів і вимоги, що до їх оформлення. Бойовий наказ, бойове і попереднє розпорядження їх зміст і порядок оформлення. Порядок ведення робочої карти. Вогневі можливості механізованих (танкових) підрозділів. Умови, що впливають на вогневі можливості механізованих (танкових) підрозділів. Методика оцінки вогневих можливостей. Розробка картки вогню відділення, танку. Складання картки вогню відділення, танку. Оцінка вогневих можливостей механізованого відділення, танку. Розробка схеми вогню механізованого взводу в обороні. Оцінка вогневих можливостей механізованого (танкового) взводу. Робота командира механізованого взводу при організації оборонного бою поза зіткнення з противником. Порядок і зміст роботи

командира механізованого взводу щодо організації оборони. Прийняття рішення командиром механізованого взводу, його оформлення на робочій карті. Розробка та оформлення бойового наказу командира механізованого взводу та доведення його до підпорядкованих підрозділів. Управління механізованим взводом в ході ведення оборонного бою.

ТЕМА 4. ДІЇ МЕХАНІЗОВАНОГО ВЗВОДУ (ВІДДІЛЕННЯ) НА КОНТРОЛЬНО-ПРОПУСКНОМУ ПУНКТІ (СПОСТЕРЕЖНОМУ ПОСТІ) ПІД ЧАС УЧАСТІ У МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

Дії механізованого взводу (відділення) на контрольно-пропускному пункті (спостережному пості) під час участі у миротворчих операціях. Завдання, які покладаються на миротворчі сили та способи їх виконання. Призначення, види, обладнання, розташування та завдання які покладені на контрольно-пропускний пункт та спостережний пост. Бойова готовність контрольно-пропускного пункту та спостережного поста. Порядок використання сили та затримання порушників. Патрулювання у зоні відповідальності. Робота командира механізованого взводу (відділення) при організації дій на контрольно-пропускному пункті (спостережному пості) під час участі у миротворчих операціях. Взвод на КПП. Денний патруль. Нічне патрулювання. Охорона бази миротворчих сил.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ І ОЗБРОЄННЯ МЕХАНІЗОВАНОГО (ТАНКОВОГО) БАТАЛЬЙОНУ

Організаційна структура, озброєння і бойова техніка механізованого батальйону на БМП. Організаційна структура, озброєння і бойова техніка механізованого батальйону на БТР. Організаційна структура, озброєння і бойова техніка танкового батальйону.

ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ТА ЧАСТИНАМИ

Управління підрозділами та частинами. Сутність управління та вимоги до нього. Завдання штабів і вимоги до їх роботи. Порядок і зміст роботи командира з прийняття рішення. Робота штабу із збирання й вивчення даних обстановки.

ТЕМА 7. МЕХАНІЗОВАНІ (ТАНКОВІ) ПІДРОЗДІЛИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК В ОБОРОНІ

Механізовані (танкові) підрозділи в обороні. Загальні положення. Підготовка оборони. Ведення оборони. Управління підрозділами батальйон (рота) в обороні. Порядок і послідовність роботи командира підрозділу під час прийняття рішення на оборону. Бойовий наказ командира батальйон (рота) на оборону. Робота командира по організації і веденню оборонного бою. Доповідь вихідної обстановки. Доповідь вихідної обстановки. Прийняття рішення

командиром батальйону на оборону. Відпрацювання наказу командиром батальйону на оборону. Доповідь рішення командиром батальйону на оборону.

ТЕМА 8. МЕХАНІЗОВАНІ (ТАНКОВІ) ПІДРОЗДІЛИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК У НАСТУПІ

Основи організації і ведення наступу механізованих (танкових) підрозділів. Основи організації наступу. Побудова бойового порядку та завдання, які призначаються підрозділам у наступі. Вогневе ураження противника. Ведення наступу механізованими (танковими) підрозділами. Управління підрозділами (батальйон, рота) в наступі. Порядок і послідовність роботи командира підрозділу під час прийняття рішення на наступ. Зміст бойового наказу командира підрозділу на наступ. Робота командира батальйону з організації наступального бою. Вивчення і відпрацювання на карті вихідної обстановки і завдань батальйону на наступ. Доповідь вихідної обстановки і висновків із з'ясування завдання та оцінки обстановки. Доповідь рішення командира батальйону на наступ. Постановка завдань підрозділам на наступ.

ТЕМА 9. ПЕРЕСУВАННЯ І РОЗТАШУВАННЯ НА МІСЦІ ПІДРОЗДІЛІВ І ЧАСТИН

Розташування на місці. Район розташування підрозділів на місці. Інженерне обладнання районів. Організація сторожової і безпосередньої охорони. Марш, його цілі, види й умови здійснення. Побудова похідного порядку. Нормативи маршу. Організація похідної охорони. Дії підрозділів в районі розміщення і на марші. Усвідомлення задачі, прийняття рішення на здійснення маршу. Встановлення задачі підлеглим. Управління підрозділами в ході здійснення маршу. Нанесення на робочу карту елементів бойового порядку під час здійснення маршу та розташування в районі зосередження.

ТЕМА 10. ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЗБРОЄННЯ ПІДРОЗДІЛІВ РОДІВ ВІЙСЬК СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗС УКРАЇНИ

Організація, озброєння та бойові можливості артилерійських підрозділів Сухопутних військ ЗС України. Організація озброєння та бойова техніка артилерійських дивізіонів 2С1, 2С3, реактивного артилерійського дивізіону «ГРАД», протитанкового артилерійського дивізіону. Бойові можливості та бойовий порядок підрозділів артилерії під час виконання завдань. Основи бойового застосування, організаційно-штатна структура, бойові можливості зенітного ракетно-артилерійського дивізіону.

ТЕМА 11. БОЙОВА І МОБІЛІЗАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ І ЧАСТИН ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Бойова і мобілізаційна готовність ЗСУ. Визначення бойової та мобілізаційної готовності. Ступені бойової готовності. Мобілізаційна робота, яка проводиться в підрозділах.

ТЕМА 12. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗВ'ЯЗКУ ТА СКРИТОГО УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ В ПІДРОЗДІЛАХ І ЧАСТИНАХ

Основи організації зв'язку в підрозділах і частинах. Організація радіозв'язку в радіомережах і на радіонапрямах. Організація проводового зв'язку. Радіообмін, вимоги до ведення радіопереговорів. Склад, призначення та можливості вузла зв'язку. Робота з переговорними таблицями, таблицями сигналів та кодовою картою. Організація скритого управління військами. Роль значення і вимоги, які висуваються до СУВ. Документи кодового зв'язку. Призначення, загальні принципи побудови таблиць. Способи кодування топографічних карт.

ТЕМА 13. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ВІЙСЬК

Забезпечення бойових дій військ. Цілі та види бойового забезпечення. Основні завдання що вирішує кожний вид бойового забезпечення. Основні завдання, що вирішує технічне забезпечення. Основні завдання, що вирішує тилове забезпечення. Склад, призначення та можливості групи інженерного забезпечення та роти РХБ захисту. Склад, призначення та можливості ремонтно-відновлювального батальйону. Склад, призначення та можливості батальйону матеріального забезпечення.

ТЕМА 14. РОЗВІДКА – ОСНОВНИЙ ВИД БОЙОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Види, роль і визначення воєнної розвідки. Вимоги, які висовуються до неї. Цілі, задачі і об'єкти тактичної розвідки. Способи її ведення. Розвідувальні підрозділи та розвідувальні органи які виділяються в частинах та з'єднаннях. Задачі розвідки в основних видах бою. Організація і ведення розвідки в основних видах бою. Збір, вивчення, узагальнення даних про противника. Нанесення ситуації на робочу карту. Доповідь начальника розвідки з оцінки противника.

ТЕМА 15. ІНЖЕНЕРНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Призначення інженерних загороджень та вимоги до них. Види протипіхотних та протитанкових загороджень. Подолання інженерних загороджень. Типи протитанкових та протипіхотних мін армій провідних країн світу. Тактико-технічні характеристики ПТ і ПП мін армій провідних країн світу. Засоби виявлення і знешкодження мін. Інженерне обладнання і маскування

позицій і районів розташування підрозділів СВ. Розташування, призначення та послідовність зведення інженерних споруд. Укриття для особового складу, озброєння та бойової техніки. Маскування інженерних споруд.

ТЕМА 16. ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВА ТЕХНІКА ПІДРОЗДІЛІВ, ЧАСТИН ТА З'ЄДНАНЬ АРМІЇ США І ФРН

Загальна характеристика ЗС США, призначення, склад. Організація озброєння *мпб (тб)* СВ США. Мотопіхотні (танкові) підрозділи в різноманітних видах бою. Загальна характеристика збройних сил ФРН, їх склад. Організація озброєння *мпб (тб)* ФРН. Мотопіхотні (танкові) підрозділи в наступі і обороні. Структура, організація, завдання Північно-Атлантичного союзу та стандарти НАТО. Організація та структура НАТО. Мета та завдання НАТО. Стандарти НАТО.

ТЕМА 17. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ДІЇ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МИРОТВОРЧОЇ ОПЕРАЦІЇ

Загальні положення щодо миротворчих операцій. Підготовка частин і підрозділів до участі в миротворчій операції. Дії частин і підрозділів у складі миротворчих сил під час проведення миротворчої операції. Робота командира роти (батальйону) з організації дій підрозділів у складі миротворчих сил. Доповідь вихідної обстановки. Прийняття рішення командиром батальйону у складі миротворчих сил. Управління діями підрозділів у складі миротворчих сил.

ТЕМА 18. ДІЇ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ В СКЛАДІ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОГО УГРУПОВАННЯ (ЗВУ) ПО ЛОКАЛІЗАЦІЇ І НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Склад, основні завдання і спеціальні способи бойових дій батальйонних тактичних груп. Підготовка бойових дій батальйонної тактичної групи. Особливості ведення бойових дій батальйонною тактичною групою. Дії *бтг* на етапі припинення збройного конфлікту. Нанесення вихідних даних обстановки на робочу карту командира *бтг*. Доповідь вихідної обстановки. Доведення бойових завдань підрозділам *бтг* щодо блокування і ліквідації НЗФ. Дії *бтг* по прикриттю державного кордону. Нанесення вихідних даних обстановки на робочу карту командира *бтг*. Доповідь вихідної обстановки. Доведення бойових завдань підрозділам *бтг* щодо ведення дій по прикриттю держкордону. Здійснення контролю щодо підготовки командирів і підрозділів *бтг* до бою по прикриттю державного кордону.

III. ЛІТЕРАТУРА

Література з навчальної дисципліни “Інформаційно-пропагандистське забезпечення підрозділу”

Основна література:

1. Зонь В.В., Кубіцький С.О., Великожон М.В., Слонімський В.Г., Ільчук Л.І. Організація інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу Збройних Сил України. – К.:Видавничо-поліграфічний центр «Київський Університет», 2007. – 365 с.

Додаткова література:

1. Конституція України. К.; 2006.
2. Військові статuti Збройних Сил України. К.: Варта, 2004.
3. Указ Президента України від 12.01.04 № 28 “Концепція гуманітарного і соціального розвитку у ЗСУ”.
4. Указ Президента України від 04.09.98 № 981 “Концепція виховної роботи в Збройних Силах та інших військових формуваннях України”.
5. Про Збройні Сили України від 06.12.91 № 1994 12. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9.
6. Про оборону України: Закон України від 06.12.91 № 1932 12. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 9.
7. Біла книга 2012: Збройні Сили України (англійська та українська версія).
8. Біла книга 2011: Збройні Сили України (англійська та українська версія).
9. Стратегічний оборонний бюлетень України
10. Наказ Міністра оборони України від 06.02.13 № 78 “Про затвердження Концепції ідеологічної роботи у Збройних Силах України”.
11. Наказ Міністра оборони України від 14.06.13 № 401 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”.
12. Наказ Міністра оборони України від 20.03.13 № 188 “Про затвердження Інструкції з організації воєнно-ідеологічної підготовки у Збройних Силах України”.
13. Інструкція щодо особливостей організації та ведення ідеологічної роботи у Збройних Силах України. Затверджена заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України 26.04.13.
14. Наказ Міністра оборони України від 19.04.97 № 11 “Про зміцнення військової дисципліни в Збройних Силах України”.
15. Наказ Міністра оборони України від 31.12.99 № 412 “Про оголошення кодексу честі офіцера Збройних Сил України”.
16. Наказ МОУ від 05.05.99 № 142 “Про затвердження Концепції МПЗ підготовки та ведення операцій (бойових дій) ЗСУ”.
17. Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 29.10.05 № 166 “Положення про Раду сержантів у ЗСУ”.
18. Наказ МО України від 12.03.12 № 132 “Про затвердження Інструкції з

- організації вартової служби у Збройних Силах України”.
19. Наказ МОУ від 15.05.12 № 325 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України”.
  20. Наказ МОУ від 29.06.10 № 336 “Про затвердження Положення про організацію військово-соціологічних, соціально-психологічних та психологічних досліджень у Збройних Силах України”.
  21. Типова система роботи керівного складу Збройних Сил України щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку. Затверджена начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 02.07.10.
  22. Наказ Міністра оборони України від 08.06.10 № 295 “Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України”.
  23. Наказ Міністра оборони України від 03.06.11 № 306 “Про затвердження Інструкції з організації правової підготовки у Збройних Силах України”.
  24. Система роботи органів військового управління, командирів (начальників) щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку серед військовослужбовців військової служби за контрактом. Затверджена начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 15.04.11.
  25. Наказ начальника Генерального штабу Головнокомандувача ЗСУ від 29.11.10 № 193 “Про стан організації роботи з сержантським (старшинським) складом ЗСУ та шляхи її вдосконалення”.
  26. Директива МОУ від 26.12.06 № Д-57 “Про організацію культурно-виховної, просвітницької роботи та дозвілля військовослужбовців, членів їх сімей, працівників ЗСУ”.
  27. Директива Головнокомандувача Повітряних Сил ЗСУ від 19.02.05 № Д-2 “Про організацію індивідуально-виховної роботи з особовим складом Повітряних Сил ЗСУ”.
  28. Методичні рекомендації командирам військових частин (підрозділів) щодо організації профілактики порушень статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2003.
  29. Система роботи військового психолога щодо забезпечення військової дисципліни. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2005.
  30. Безбах В.Г., Клименко В.С., Щербінін О.М. Керівні документи з питань організації виховної та соціально-психологічної роботи у ЗС України. Електронний посібник. К.: ВІ КНУ, 2009. <http://www.mil.univ.kiev.ua>
  31. Безбах В.Г. Теоретичні основи морально-психологічного забезпечення діяльності Збройних Сил України. К: ВІКНУ, 2008 . – 56 с.
  32. Ягупов В.В. Військова й соціальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 200. – 522с.
  33. Ягупов В.В. Військова психологія: Підручник. – Київ: Тандем, 2004. – 656с.
  34. Ягупов В.В. Морально-психологічне забезпечення: Курс лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 349с.

Література з навчальної дисципліни
“Воєнна політологія”

Основна література:

1. Ільчук. Л.І. Воєнна політологія. К.: ВІКНУ, 2008.- 258 с
2. Слонімський В.Г. Міжнародні відносини, геополітика і національна безпека. К.: ВІКНУ, 2008. – 196 с.

Додаткова література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. - К.: «Преса України», 1997. – 79 с.
2. Воєнна доктрина України // Військо України. –1993 - № 12.
3. Воєнна доктрина України. – Указ Президента України № 648/2004. – 2004, 15 червня.
4. Воєнна доктрина України. – Указ Президента України № 648/2004. – 2004, 15 червня. (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 390/2012).
5. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
6. Закон України «Про основи національної безпеки України» – Затверджено Президентом України 19 червня 2003 року.
7. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави»
8. Закон України «Про Збройні сили України»
9. Закон України «Про надзвичайний стан»
10. Біла книга 2012: Збройні Сили України (англійська та українська версія).
11. Біла книга 2011: Збройні Сили України (англійська та українська версія).
12. Стратегічний оборонний бюлетень України
13. Актуальні проблеми воєнної політології. За ред. В.Ф. Смолянюка. Вінниця. Нова книга. 2000 р. – 344 с.

Література з навчальної дисципліни
“Теорія і методика виховної роботи”

Основна література:

2. Безбах В.Г. Теоретичні основи морально-психологічного забезпечення діяльності Збройних Сил України. К: ВІКНУ, 2008 . – 56 с.
3. Виховна робота у Збройних Силах України: підруч. / [А.О. Кобзар, О.В. Копаниця, В.М. Грицюк та ін.]; за аг. Ред.. Б.П. Андресюка. – Чернівці: Місто, 2011. – 408 с.
4. Ягупов В.В. Морально-психологічне забезпечення: Курс лекцій. – К.:

Додаткова література:

35. Конституція України. К.; 2006.
36. Військові статuti Збройних Сил України. К.: Варта, 2004.
37. Указ Президента України від 12.01.04 № 28 “Концепція гуманітарного і соціального розвитку у ЗСУ”.
38. Указ Президента України від 04.09.98 № 981 “Концепція виховної роботи в Збройних Силах та інших військових формуваннях України”.
39. Про Збройні Сили України від 06.12.91 № 1994 12. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9.
40. Про оборону України: Закон України від 06.12.91 № 1932 12. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 9.
41. Наказ Міністра оборони України від 06.02.13 № 78 “Про затвердження Концепції ідеологічної роботи у Збройних Силах України”.
42. Наказ Міністра оборони України від 14.06.13 № 401 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”.
43. Наказ Міністра оборони України від 20.03.13 № 188 “Про затвердження Інструкції з організації воєнно-ідеологічної підготовки у Збройних Силах України”.
44. Інструкція щодо особливостей організації та ведення ідеологічної роботи у Збройних Силах України. Затверджена заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України 26.04.13.
45. Наказ Міністра оборони України від 19.04.97 № 11 “Про зміцнення військової дисципліни в Збройних Силах України”.
46. Наказ Міністра оборони України від 31.12.99 № 412 “Про оголошення кодексу честі офіцера Збройних Сил України”.
47. Наказ МОУ від 05.05.99 № 142 “Про затвердження Концепції МПЗ підготовки та ведення операцій (бойових дій) ЗСУ”.
48. Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 29.10.05 № 166 “Положення про Раду сержантів у ЗСУ”.
49. Наказ МО України від 12.03.12 № 132 “Про затвердження Інструкції з організації вартової служби у Збройних Силах України”.
50. Наказ МОУ від 15.05.12 № 325 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України”.
51. Наказ МОУ від 29.06.10 № 336 “Про затвердження Положення про організацію військово-соціологічних, соціально-психологічних та психологічних досліджень у Збройних Силах України”.
52. Типова система роботи керівного складу Збройних Сил України щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку. Затверджена начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 02.07.10.
53. Наказ Міністра оборони України від 08.06.10 № 295 “Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання у Збройних Силах України”.

54. Наказ Міністра оборони України від 03.06.11 № 306 “Про затвердження Інструкції з організації правової підготовки у Збройних Силах України”.
55. Система роботи органів військового управління, командирів (начальників) щодо зміцнення військової дисципліни та правопорядку серед військовослужбовців військової служби за контрактом. Затверджена начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України 15.04.11.
56. Наказ начальника Генерального штабу Головнокомандувача ЗСУ від 29.11.10 № 193 “Про стан організації роботи з сержантським (старшинським) складом ЗСУ та шляхи її вдосконалення”.
57. Директива МОУ від 26.12.06 № Д-57 “Про організацію культурно-виховної, просвітницької роботи та дозвілля військовослужбовців, членів їх сімей, працівників ЗСУ”.
58. Директива Головнокомандувача Повітряних Сил ЗСУ від 19.02.05 № Д-2 “Про організацію індивідуально-виховної роботи з особовим складом Повітряних Сил ЗСУ”.
59. Методичні рекомендації командирам військових частин (підрозділів) щодо організації профілактики порушень статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2003.
60. Система роботи військового психолога щодо забезпечення військової дисципліни. Методичний посібник. Генеральний штаб ЗСУ. К.: 2005.
61. Безбах В.Г., Клименко В.С., Щербінін О.М. Керівні документи з питань організації виховної та соціально-психологічної роботи у ЗС України. Електронний посібник. К.: ВІ КНУ, 2009. <http://www.mil.univ.kiev.ua>

Література з навчальної дисципліни “Тактика”

Основна література:

1. Воєнна доктрина України.
2. Довідник з Протиповітряної оборони. – Київ: МО України, Харків: ХВУ, 2003. – 368 с.
3. Основні напрями реформування та розвитку Збройних Сил України на період до 2017 р
4. Противовоздушный бой. Ф.К. Неупокоев М. 1989
5. Тактика: підручник / В.В. Вішняков, Г.А. Дробаха, А.А. Каленський, Є.Б. Смірнов – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 735с.
6. Тактична підготовка солдата, механізованого відділення і взводу: Навчально-методичний посібник / Мірошніков С.В., Каленський А.А., Шворов С.А., Сморгчов А.Б., Присяжнюк В.А. – К.: Видавництво географічної літератури «Обрії», 2008. – 128с.

Додаткова література:

1. Алексеев А. Анализ боевого применения авиации США в ходе операции "Решительная сила" – Ел. ресурс. – Режим доступу: <http://attend.to/commi>
2. Бойовий статут Сухопутних військ, ч. II, МОУ.
3. Бойовий статут Сухопутних військ, ч. III, МОУ.
4. Горшков А. Высокоточное оружие в операции «Свобода Ираку» // Независимое военное обозрение – 2004 - № 18, С. 6.
5. Єрмошин М.О., Федай В.М. Боротьба в повітрі: Навчальний посібник. – Х.: ХВУ, 2004.
6. Підручник "Тактика" (рота, батальйон), МОУ, Од. інс. СВ., 1997 р.
7. Сокут С. Афганистан: хроника боевых действий // Независимое военное обозрение – 2001 - № 41, С. 5.
8. Стрельников В.К. Средства воздушно-космического нападения противника и их характеристика как целей для войск ПВО. – Харьков: ВИРТА ПВО, 1988. – 413 с.
9. Тактика ВПВО "Основы боевого применения частей родов войск ПВО" КВИРТУ 1987г.
10. Тактика радіотехнічних військ. Курс лекцій// За ред. Ю.І. Рафальського. – Харків: Харківський університет Повітряних Сил, 2005. – 117
11. Ткаченко В.І., Даник Ю.Г., Дробаха Г.А., Карпенко В.І., Пашенко Р.Е., Смірнов Є.Б. Теорія і техніка протидії безпілотним засобам повітряного нападу. Застосування і перспективи розвитку. Виявлення малопомітних засобів повітряного нападу. – Харків: ХВУ, 2002. – 220 с.

Розглянута та ухвалена на спільному засіданні кафедри військової педагогіки та психології і кафедри загальновійськових дисциплін, протокол № 5 від 28.11.2013 р.

Начальник кафедри військової педагогіки та психології

Начальник кафедри загальновійськових дисциплін

полковник С.П. ВАСИЛЬЄВ
" ____ " _____ 2013 р.

полковник В.К. ШВАБ
" ____ " _____ 2013 р.

Розглянуті та ухвалена на засіданні Вченої ради військового гуманітарно-лінгвістичного факультету, протокол № ____ від __.12. 2013 р.

Начальник військового гуманітарно-лінгвістичного факультету
полковник

Ю.В. ДУЛІЧ

" ____ " _____ 2013 р.